

MERKVRYSZ POLSKI

ORDYNARYINY.

Od dnia 16. do 23. Martij, 1661.

Z Madrydu 21. Ianuarij, 1661.

Wiałchal iuz Krol zjad do Párdo/
Dworsta dyrekcyas calej Don Luysemu de
Haro zostawioşy. Don Ioannes de Au-
stria także ruszył sie z Pinto y do Conim-
bra pomknął.

Przed odiazdem Krolewskim miał
Audyencyas Posel Duniski/ á oddawşy
od swego Pána nowy Credens/ oznay-
mił y deklarował Krolowi odmiane/
ktora sie sztalá okolo Korony Dun-
skiey/ z dożywońney w Dziedziczná; po

ktorey deklaracyey pretenduis teraz od niektorych inşyich Poslow
mieć precedencyas.

Po odiezdzie zaś Krolowa nášá wpábla w niesposobność
zdrowia/ y inşym wielom/ osobliwie z Pánow Wielkich sie to trá-
fiło: Przyeşyne tego wşyscy przypisuis ciężkim y niezwoyczajnym
mrozom/ ktore tego Roku panowały/ y od ktorych wielkie y bystre
Rzeki stánely. Sniegi też tak wielkie spádły/ y tak dlugo trwáia/
iáko pámiatniká niemáß/ żeby przedtym stác sie miało; začym
Kawálerowie wiadomi Cudzych Kráíow/ dali sobie sanie porobić/
y niemi sie woża z dziwowiskiem pospolitego ludu/ ktory nigdy te-
go nie widział.

Z Lisbony 25. Ianuarij, 1661.

Przypłynął tu Okret Angielski/ ktory wybawił nasz Okret/ że w Insulach Kanárskich nie wpadł w ręce Hiszpańskie/ na którym Okrećie naszym było za dziewięć millionow talerow we złocie/ srebrze/ y innych drogich towarach. Wielkie sie tu tryumfy za to odprawowały/ a Krol samemu Kapitanowi Angielskiemu darował za te posługe sto tysiecy talerow/ a wszystkim Oficyerom y Marynarzom osobną/ wedle każdego kondycyey/ summy też niemale darował; lubo żaden niewiedział/ żeby tak wielkie starby na tym Okrećie miały bydź.

Z Sztokolmu 6. Februarij, 1661.

Też Goniec Moskiewski na Radyencycy proponował/ a żeby Krol nasz Wielkiego swego Posła wzajemnie do Moskwy posłał/ wedle opiewania dwudziestego y siódmego Artykułu/ ostatniego przymierza między nami zawartego.

Na te/ y na przedzym wniesione propositie/ conclusum w Rzecz dzie jest nie tu w Sztokolmie/ ale na Granicach traktaty miewać/ y nie wdawać sie w żadne protrakcye albo niepotrzebne wkostyt/ oraz obrano na to Commissarzyow/ y kazano im nie odwołownie ku Granicom iść.

Z Londynu 18. Februarij, 1661.

Okretowi Parłamentowemu dosyć czyniac/ wygrzebiono w tych dniach ciała/ Kromuela starego/ Agertoná/ y Bradsławá/ y powleczono ich do subienice/ a tam ich powieszono. Po kilku godzinach zdięto ich/ głowy wcięto y postawiono nad Pałacem Westmunsferskim/ gdzie Parłament zwykł sie gromadzić; a ciała gliboko pod subienicą zakopano.

Przyiachał Posel Portugalski/ konwoiowany od dwunastu Okretow swego Pana; ktore to Okrety na pierwszym wstępie na Kanale Angielskim Okret Holendercki poimały/ y wiedli go do Insuly De Wight do Angliey należącej.

Commissarze nasi podali Holenderckim Posłom/ między innymi/

szymi/punkt tákowy: że pretenduia rewidowác wšytkie Okrety/
z ktoremiby do Państw nieprzyaciół Korony Angielskiej żeglowá-
li/á ieśliby sie náłázly w nich towáry do wożenia zakázane/teby chca-
y towáry y Okret konfiskowác; ná co Postowie nie pozwálaia/zá-
nieślusna to máiac pretensya. Przyšlá tu wiadomośc/ że Fráncu-
skie Woyská gromadza sie okolo Cales; po ktorey wiadomości Ad-
miralstwo tuteczne wysláło ná dwudziestu y czterech wielkich
Szkatách niemáto municiy y żywności do Dunkerku. Także/ lubo
przedtym cále konkludowano bylo wielka część Woyská ábdáńko-
wác/ inša iednak ráde przed sie wziął Dwór/ á przypowiedne listy
wydáie ná nowe Werbunki.

Przyiáchał do Portsmouthu Fráncuski Doktor ode Dworu
Fráncuskiego postány/ po ktoreg przyjeździe Krolewná do lepsze-
go przyśeóšy zdrowia;/ Krolowa Mátká żeglowála do Fráncyey.

Z Páryżá 11. Ianuarij, 1661.

W Niedziela 6. tegoż o osmey godzinie ráno/ záiał sie ogień
w wielkim Pálacu Krolewskim *Lowre* nazwanym: Miał
ten ogień swoy počatek z nieostrożności czyis ná wielkiej Sali
miedzy Kaplica Krolewska á wielkim Gankiem/ á we cztery go-
džiny połowá tego Pálacu w popiół sie obrocitá: Szkode śácu-
ia ná czterykroć sto tysiecy złorych. Wyprowadził sie Krol záraz
z Pálacu y z Páryżá/ wyiáchał do *Sin-Germen*, á Kárdynał (bli-
sko ktorego Pokoju gorzáło) do *Wincennes*. Drosła wielka Con-
trowersya miedzy Synodem Duchowienstwá wšytkiego tej Ko-
rony/ á Prálatami/ ná miejscu Kárdynałá *de Retz*, w Arcybiskup-
stwie Páryskim/ zstrony Nášalá drukowanego iezykiem tutecznym:
Zakázat go bowiem Synod *authoritate sua*, á Prálatci ktorzy Arcy-
biskupstwem rządzá/ ápprobuia go y pozwálaia/ żeby każdy go czy-
tal y záżywał; ktora ápprobácia y pozwolenie dali po Kázálni-
cách opowiadác.

Krolowcy Angielskiej z Krolewna spodziejamy sie tu co go-
džiná: Powraca z náznáżona od Korony Intrata ślá tysiecy
Jacobus ná Rok/ á czterdziestu tysiecy od samego Krolá/ co wšyto-
tko weźmi siedmkroć sto tysiecy tálerow ná Rok.

Posel Hispański Krola vstáwicznie námawia/ áby wielkimi Wojskami Cesarzá posilkoval/ pokazuiac mu z tego miedzy innymi/ taki pożytek; ze tego Officyerowie máiac zabáwe w Wojsku Krola swego/ Služby gdzie indziej szukać nie beda/ y bedzie miał ich záwsze pogotowiu času potrzeby.

Prapáratorya wielkie sie czynia przeciwko Zboycóm morskim z Aldzieru/ z Tunetu/ y z Trypolu/ ktorzy Kupcom tutecznym tam y sám po morzu jegluiacym škodza: z Aldzieru bowiem tylko wychodzi podczas okolo trzydziści Okretow ná rozboj/ miedzy ktorými bedzie z dšiesiatk/ co po 40. sztuk dzial/ y po trzy stá czlowieká máia ná sobie.

Došedl Kárdynálá Nizáryniego list z Conštantynopolá od Wielkiego Wezyra/ w ktorým skárzy ná Posta Fráncuskiego v Porty rezyduiacego/ y oznáymuje/ ze musiał go kázác wziác do wieszenia/ z czego dáie taka iustyfikacya/ ze wpadł w rece iego list od tego Posta do Wenecyey pisány/ ktorego nie mogac przeczytác/ bo cále hárákterámi nieznácznymi byl wyrażony/ prosit go byl o klucz ábo obiecádlo/ potrzebuiać sie dowiedzieć/ iesli co przeciwko niemu nie pisal; á ze oraz kázal mu powiedzieć/ ze iakby sie tego wzbrańial/ nie miałby go zá Posta Fráncuskiego Krolá/ ale zá Szpiegá Wenetow: Nie mogac sobie perswádowác/ ázeby tak Wielki Monárcha miał Urzedniká swego chowác w Conštantynopolu/ áby sekretá wydawal nieprzyiaciólom Porty Otrománskiej. Ale ze czekawšy ná to dlugo á darmo/ kázal go náostátek wziác do wieszenia: *Negotia* jednáł Korony Fráncuskiej Kupcowi znácznemu Fráncuskiemu poruczył/ ktory moze dáć relacya/ iáko go sklonnego záwsze nálaźl do wšytkich spraw/ ktore Korony Fráncuskiej sie týkály. Czym rozumiem/ ze nie tylko gwałtu żadnego nie czynil práwu Narodow/ ale owšsem pokazal/ iáť wysoko šánuie tak Wielkiego Krolá. Náostátku przydáie/ ze ten Kupiec bedzie v niego ná miyscu Poselskim táť dlugo/ áž respons bedzie miał/ ábo drugi Posel tam przyiedzie/ ktory bedzie záwsze przyiety/ y pošánowanie vžna wšelákie.

Z Hagi 16. Februarij, 1661.

Dowiedziawszy sie naša Kompania Indyjska / iakim zamysłem puściła sie Flotta Angielska do Swiney / namysłili sie traktować z Pfals Grafem Kubertem / a wiednawszy go sobie / wyprawić go do Afryki na opanowanie y osadzenie przed Anglikami owego Kraiu pustego / gdzie te gory złota w sobie mające przed tym postrzeżono.

Książę Maurycy de Nassau puścił sie już do Anglii w sprawach od Kurfirsta Brandenburgskiego sobie zleconych; które powiadaia / żeby miały bydź takie: Naprzod Condolencya wnieść z zeszcia z tego świata Kieźny Siostry Krolewskiej: Druga / lige proponować z Krolewstwem Dunstym a z Kurfirstem: A trzecia / kierować myśl Krolewska do Malzeństwa z mloda Kieźna de Oranges Siostra Kurfirstowej Brandenburgskiej.

Z Hámburku 25. Februarij, 1661.

General Kenigsmark / co ieno ludzi Szwedowie mają po wshytlich Fortecach Bremenckiego Państwa / wywiódł / y do kupy zebrał / (bedzie ich okolo szesc tysiecy) a tak wdaje / iakby tylo drugie ze Szwecey z Generalem Orángelem sie spodziewał / co Miastu Bremie przydaie cokolwiek myśli.

Z Rzymu 26. Februarij, 1661.

Wponiedziałek przeszły Oćiec Swiety oznaymił Kárdynałom w Consistorzu / iż włożył po wshytkiej Włoskiej ziemi / y Insulach przyległych podatek / który ma bydź wybierany przez lat dziesięć od wshytlich Duchownych / wyiawszy Kárdynałom / Państwo Weneckie / y Kawalerow Maltanckich / po 6. od stá / ze wshytlich Intrat Kościelnych co mają; a że te summe na wojne Turecką aplikował. Ten Consistor nie mógł go Papież dla słabego zdrowia na miejscu zwoyczajnym sprawić / ale prywatnie go miał w swoim Pokoju.

Z Kolná 28. Februarij, 1661.

VRząd tuteczny pozwoлил Cesarzowi na wojne Turecką 20. Miesiecy Rzymskiej Contrybucyey.

Dopierusieńko dochodzą nas listy z Weslu/ że zgodą między Biskupem a Miastem Monstrem/ za medyacya Commissarzyow Cesarzkich/ już stanęła.

Z Wenecyey s. Martij, 1661.

Listy z Kandyey de Data 16. Decembris oznajmują/ że Chłopi odpedzili y przegnali Turkow z polá do Sortec/ y proszą naszych o assistencya; áże spodziewają sie co godzina Hetmána Wielkiego powracającego z Insul okolicznych/ z nim wespół mają mieć ráde/ iáktoby postępować/ coby Turcy nie mogli na potym polá otrzymać.

Przydają te listy/ że nie dawno bárdzo był v Hetmána Turckiego Czau posłany od Wielkiego Wezyrá/ ktory podał mu do wiadomości to wszystko/ co Portá Otománska myśli wczynić na przyszła Wiosne/ á co za posiłki dla niego do Kandyey sie gotują.

Z insey strony mamy przestroge/ że o tym Turcy myślą/ żeby Okretami y Galerami swoiemi/ co po rożnych Portách w Dalmacyey mają/ weścić do morzá Adryatyckiego zawarli: ále Senat ordynował już co potrzeba na przetrwanie tego zamysłu/ iesliby go kiedy wykonać chcieli.

Do tego werbuie ludźi bez przestanku/ tak w swym/ iáko y w cudzych pogranicznych Państwach/ á Oficyerowie małymi Pojazdami ich tu posyłają; ktorých część poydźie do Dalmacyey/ druga część do Kandyey.

Došly tu też nowiny/ iáktoby Krol Percki kazał swoje Woyská lustrować/ sporządzać ármate/municye y żywności do kupy zebrąć.

Ze Gdanská 9. Martij, 1661.

K Dpcy Holenderscy/ ktorzy hándle swoje tu prowadzą/ pisali do Stanow Generálnych Holenderskich/ y osobliwie do Urzedu Amsterdamskiego/ oznajmując/ co sie tu dzieie okolo Pošty/ z proszą/ áby stárac sie chcieli v Brandenburskiego Kurfirsta/ coby rozkazał swoim Pošt Magistrom/ żeby wolnego przešcia listow/ na czym tak wiele hándlom należy/ nie bronili; pokazując że škodnie oszácowana przez to ponoszą.

Z Wiednia 14. Martij, 1661.

Porta Otomańska nie bázro ápprobue Elekcyo Kemeny, Jánuśá ná Xięstwo Siedmigrodzkie/ a Wielki Wezyr osobliwie si temu sprzeciwia/ deklaruiac sie/ że nie może opuścić Barchaniego: á choćby ten ná złozenie swoje z Pánstwá pozwolit/ musiał/ by jednák obiecány háracz bydz wydany/ y wojenne wkosty powrocone/ wedle umowy ktora z tymże Barchanem zášla.

Sekiellit znowu iest w oblezeniu: podstapili tam Turcy we 3000. Jáuczarów y 15000. Spahiów: Maia do tego 14. stuk Dział/ y chłopstwa zbuntowanego kilka tysięcy z soba.

Toż chłopstwo vbiegło Zamek swietego Jobá nie dáleko Wárádynu/ Zamek iest obronny dosyé choć niewielki/ á Owezyzna to byta Borszaniego niegdy Xiążecia Siedmigrodzkiego.

Poslowie Siedmigrodzcy mieli Audyencya/ ktorych propozycya iest taka: 1. Naprzód prosza o wolny werbunek Niemcow/ ktorymi osadzac chca swoje Fortece. 2. Jesliby Turcy mieli w dalsza prowadzić Siedmigrodzka wojne/ prosza o ássystencya; obiecuiac Cesarzowi nie tylko do ostatniey odrobiny substancyey/ ale y do ostatniey krople krwi przy nim stać. 3. Jesli pokoy potwierdzony bedzie/ prosza/ á żeby iako przedtym bywáło záwsze/ tak y teraz/ żeby oni też tym pokoiem ogárnieni y zaslonieni zostali. Powiádáia/ że máia pienieznego gotowego Woyska 8. tysięcy/ Pospolitego Ruszenia nie ráchuiac.

Kozdáne sa nowe przypowiedne listy ná 12. tysięcy Woyska/ á Grass Montecuculi iest deklarowany Generał nad nimi.

Xiążeta y Stany Rzeczy Niemieckiey wważáiac niebezpieczeństwa/ ktore zá terásnieyszymi postępkami rzeczy Węgierskich nad nimi wiśa/ żyją sobie z Głowa swoia przysc do spolney Rady ná Seymie Wálnym/ choćby przez Deputatow. Dwor tureczny nie iest od tego/ tylko niemaś ięszce zgody okolo mieysca/ gdzieby tá Deputacya miała bydz. Mogunski Kurfirst bowiem z Collegatami Rheniskimi niechce sie znác do Deputacyey w Regespurku zložoney. Dwor zaś z drugimi co przy nim stoia/ niechca iey mieć w Frankforcie. Malazł sie byl tedy sposob taki: żeby Cesarz powaga

waga swoia to Deputacya w Auspurku złożył/ y rozumieli wшыscy/ że obie strony miały ná tym przestać; ale Moguntski y temu contrádyktuie/ á proponuie Spire.

Grass z Promnic/ Pan Pšczyński/ tu w tych dniách został Kátholikiem.

Z Wársáwy 15. Martij, 1661.

POsta Francuskiego doszedł list z Obozu Moskiewskiego; gdzie General Chowánski mu piše/ że Cár Medyacya Krolá iego Pá/ ná przyimuie/ á prosi go/ áby okolo náznáczenia Tráktatorow ze/ chciał pracować.

Miał przed wczórem Posel Tátárski Audienicya/ ktory przy/ iáchał oznáymuic/ że Chan Pan iego ná žádanie Krolá J. M. 30. tysiecy świeżych Tátárow ná Ukraíne wypráwił/ y wiecey po/ sle/ iesli tego bedzie potrzeba.

Z Krakowá 23 Martij, 1661.

L Isty ze Lwowa oznáymuia/ iż stáry Hospodár Wołoski Lupul przywrocony jest ná Pánstwo od Porty Otománskiej/ ktora zadržymáta v siebie syná iego w zakładzie. Konstánty Wáyda Hospodár przešly z dáleká to postrzegšy/ porwał sie wczás/ y zebrał co mógł dosiáć skárbow/ wyiáchał z nimi zá Gránice. Jedni powiádaia że do Kámiénca Podolskiego/ drudzy/ że do Kiszé/ cía Siedmigrodzkiego/ iákoż wielše jest podobienstwo: bo máiac Lupul zpowinowácenie z Domem Hetmána Zaporowskiego/ ktorego rodzony Brát zmarłý miał zá soba Corke Hospodárská/ á tá po smierci pierwszego Meša poslá zá Pulkowniká Kozáckiego Zloterentá/ zadalby záwše Konstántemu cokolwiek myśli/ á w vstáwiczne wpráwił by go apprehensya.

J. M. P. Jan Koniecpolski/ Woiewodá Sierádzki/ tymi dniami z tego zeszedł swiatá; y J. M. P. Jan Wezył/ Stárostá táme/ cžny/ kilka Niedziel go vprzedził.